ТАТАРТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Казан шәһәре Думасының 2006 елның 18 октябрендәге 4-12 номерлы карары белән расланган Казан шәһәрен төзекләндерү кагыйдәләренең аерым нигезләмәләре белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Н.М. Маркина шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре   2019 елның 10 июне

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Н.М. Маркина шикаятен алдан өйрәнгән судья Ф.Р. Волкова бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Н.М. Маркина Казан шәһәре Думасының 2006 елның 18 октябрендәге 4-12 номерлы карары белән расланган Казан шәһәрен төзекләндерү кагыйдәләренең (алга таба — Кагыйдәләр) 9, 206 пунктлары, 207 пунктның 207.1 һәм 207.3 пунктчалары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Кагыйдәләрнең 9 пункты нигезендә физик һәм юридик затлар, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, үзләренең милек хокукындагы җир кишәрлеген, башка төрле әйбер яисә йөкләмә хокукындагы

җир кишәрлеген һәм аның янәшәсендәге территорияне, шулай ук биналар, корылмаларны гамәлдәге законнарда һәм Кагыйдәләрдә каралган күләмдә мөстәкыйль рәвештә яки үз акчалары хисабына махсуслаштырылган оешмаларны җәлеп итеп, җир кишәрлеге территориясен карап тоталар һәм җыештыралар. Бина, корылма милек хокукында яки башка төрле әйбер яисә йөкләмә хокукында берничә затка караса, җыештырылырга тиешле территория милек хокукына яки күчемсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә. Җир кишәрлеге территориясендә төрле затка караган берничә бина, корылмалар булса, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин. Килешү булмаса, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки башка биналарның, корылмаларның хуҗалары (файдаланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә. Физик яки юридик зат карамагында булган җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җыештырыла торган җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча булган территория, шулай ук янәшә территория җыештырылырга тиеш. Бина, корылма берничә затка милек хокукында яки башка төрле әйбер яисә йөкләмә хокукында булган очракта, фасадны карап тоту яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин. Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта өлешкә пропорциональ рәвештә башкарыла.

Кагыйдәләрнең 206 пункты шәһәр территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында хуҗалык итүче субъектларга һәм физик затларга җыештыру һәм санитар карап тоту өчен шәһәр территорияләре янәшә территорияләр буларак беркетелүен күздә тота.

Кагыйдәләрнең 207 пункты нигезендә территорияләрне (җир кишәрлекләрен) җыештыру, чистарту һәм санитар яктан карап тоту эшләрен башкару бурычлары, оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә,

түбәндәге тәртиптә, әгәр законда яки килешүдә башкача каралмаган булса, физик һәм юридик затларга йөкләнә:

идарәче оешмалар — күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук төп фасад ягыннан 5 м радиуста күпфатирлы йорт алдындагы җир кишәрлеге яки урамның машиналар йөри торган өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) (207.1 пунктчасы);

идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, күпфатирлы торак йортларда торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар янәшә территорияне озынлыкка — бөтен бина озынлыгы буенча, киңлеккә 10 м арада яки юл буендагы бордюрга кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) җыештыралар (207.3 пунктчасы).

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, гражданка Н.М. Маркина — Казан шәһәрендәге күпфатирлы йортның аскы катында урнашкан торак милекчеләре ширкәте (алга таба — ТМШ) тарафыннан идарә ителә торган торак булмаган бина милекчесе. Йорт янәшәсендәге территорияне җыештыру буенча өстәмә хезмәтләр өчен түләүне исәпләү белән килешмичә, ул ТМШнә дәгъва белән судка мөрәҗәгать иткән. Үз чиратында ТМШ торак-коммуналь хезмәтләр буенча бурычларын түләттерү турында каршы дәгъва белдергән, алар буенча әлеге ТМШ әгъзаларының гомуми җыелышлары карарлары белән йорт янәшәсендәге территорияне санитар чистарту буенча пропорциональ түләү билгеләнгән. Казан шәһәре Вахитов район суды карары белән мөрәҗәгать итүченең ТМШнә карата дәгъва таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тартылган, каршы дәгъва гаризасы өлешчә канәгатьләндерелгән һәм аннан торак-коммуналь хезмәтләр өчен бурыч түләттерелгән. Татарстан Республикасы Югары суды граждан эшләре буенча суд коллегиясенең апелляция билгеләмәсе белән күрсәтелгән суд карары үзгәртелгән, мөрәҗәгать итүчедән түләттерелергә тиешле сумма арттырылган.

Гражданка Н.М. Маркина билгеләп үткәнчә, Кагыйдәләрнең 8 пункты нигезендә, гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар биләгән җир кишәрлекләрен карап тотуны һәм җыештыруны оештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра. Шуңа бәйле рәвештә, ул, торак булмаган биналарның милекчеләрен үзләре ия булган җир кишәрлекләреннән тыш, озынлыкка — бөтен бина озынлыгы буенча, киңлеккә — 10 м арада яки юл буендагы бордюрга кадәр (фактта гомуми файдалану территориясе һәм муниципаль милек булып тора) җыештырырга мәҗбүр итә торган һәм янәшә территорияне чистарту өчен җир кишәрлекләре күләмнәрен билгели торган Кагыйдәләрнең 9 пункты һәм 207 пунктның 207.3 пунктчасы Татарстан Республикасы Конституциясенә генә түгел, ә Кагыйдәләрнең 8 пунктына да каршы килә дип саный. Казан шәһәренең җирле үзидарә органнары, мөрәҗәгать итүче фикеренчә, Кагыйдәләрдә торак булмаган биналарның милекчеләре тарафыннан җыештырылырга тиешле янәшә территориянең күләмен билгеләп, үз вәкаләтләрен арттырганнар һәм аның милекче буларак хокукларын чикләгәннәр.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка Н.М. Маркина Татарстан Республикасы Конституция судыннан Казан шәһәре Думасының 2006 елның 18 октябрендәге 4-12 номерлы карары белән расланган Казан шәһәрен төзекләндерү Кагыйдәләренең 9, 206, 207 пунктның 207.1 һәм 207.3 пунктчаларын Татарстан Республикасы Конституциясенең 19 һәм 118 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба — 131-ФЗ номерлы Федераль закон) нигезендә шәһәр округы территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен тикшереп тору, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә шәһәр округы территориясен төзекләндерүне оештыру шәһәр округының җирле әһәмияткә

ия мәсьәләләренә керә (16 статьяның 1 өлешендәге 25 пункты). Әчтәлеге буенча охшаш нигезләмә «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» Татарстан Республикасы Законының 17 статьясындагы 1 өлешенең 25 пунктында беркетелгән.

Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау 131-ФЗ номерлы Федераль законның 35 статьясындагы 10 өлешенең 11 пункты белән муниципаль берәмлек вәкиллекле органының аерым компетенциясенә кертелгән. Әлеге Федераль законның 45.1 статьясындагы 2 өлешенең 13 пункты нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре, аерым алганда биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның, җир кишәрлекләренең милекчеләре һәм (яки) башка законлы хуҗаларының (астында җир кишәрлекләре тормаган яки мондый йортлар чикләре буенча җир кишәрлеге ясалган күпфатирлы йортлардагы биналарның милекчеләреннән һәм (яисә) башка законлы хуҗаларыннан тыш) янәшә территорияләрне карап тотуда катнашу мәсьәләләрен, шул исәптән финанс мәсьәләләрен, шулай ук Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртиптә (45.1 статьяның 2 өлешендәге 14 пункты) янәшә территорияләр чикләрен билгеләү мәсьәләләрен җайга сала алалар.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясындагы 36 пунктыннан күренгәнчә, территорияне төзекләндерү — муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән чаралар комплексын тормышка ашыруга, гражданнарның яшәү шартларын тәэмин итүгә һәм уңайлылыгын күтәрүгә юнәлдерелгән, муниципаль берәмлек территориясенең санитар һәм эстетик торышын тәэмин итү һәм яхшырту, торак пунктлар территорияләрен һәм шундый территорияләрдә урнашкан объектларны карап тоту буенча, шул исәптән гомуми кулланылыштагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны, янәшә территорияләрне карап тоту буенча эшчәнлек ул. Шул ук статьяда, «янәшә территория» төшенчәсенә билгеләмә, әгәр мондый җир кишәрлеге барлыкка килгән һәм чикләре Россия

Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта, бина, төзелмә, корылма, җир кишәрлеге янәшәсендәге гомуми файдаланудагы территория икәнлеге аңлашыла, дип бирелгән (37 пункт).

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.25 статьясындагы 1 һәм 9 өлешләренең үзара бәйле нигезләмәләре буенча, бинаны, корылманы файдалану өчен җаваплы зат (астында җир кишәрлекләре тормаган яки мондый йортлар чикләре буенча җир кишәрлеге ясалган күпфатирлы йортлардагы биналарның милекчеләреннән һәм (яисә) башка законлы хуҗаларыннан тыш), муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнә торган очракларда һәм тәртиптә янәшә территорияләрне, шул исәптән финанс ягыннан да, карап тотуда катнашырга тиешле, әгәр федераль законда башкача каралмаган булса, бина, корылма милекчесе яисә бүтән законлы нигездә (аренда, хуҗалык алып бару, оператив идарә итү хокукында һәм башкалар) бина, корылма иясе булган зат тиешле килешү белән, дәүләт хакимияте органы яки җирле үзидарә органы карары белән мондый затның бинаны, корылманы эксплуатацияләгән өчен җаваплылыгы билгеләнгән очракта, яки милекче һәм мондый зат тарафыннан бинаны, корылманы килешү нигезендә куркынычсыз эксплуатацияләүне тәэмин итү максатларында җәлеп ителгән физик яки юридик зат булып тора. Шул ук федераль законнарда биналар, корылмалар, җир кишәрлекләре милекчеләренең тиешле милек объектлары янәшәсендәге территорияләрне карап тотуда катнашуы беркетелгән.

Россия Федерациясе Конституция Суды билгеләп үткәнчә, корылманы, бинаны куркынычсыз эксплуатацияләүне тәэмин итү (техник хезмәт күрсәтүне, эксплуатацион контрольне, агымдагы ремонтны гамәлгә ашыру) максатларында милекче (башка хуҗа) белән физик яки юридик зат шартнамәсе нигезендә җәлеп итү мөмкинлеген күздә тота торган һәм мондый затны бинаны, корылманы эксплуатацияләү өчен җаваплы зат буларак таный торган Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.25 статьясы

нигезләмәләре бина, корылма милекчесенең үзенә карата биналарны, корылмаларны эксплуатацияләгәндә күрсәтелгән очракта дәүләт контроле (күзәтчелеге) чараларын уздырмый калу мөмкинлеген бирүче буларак карала алмыйлар, шуны күздә тотып, Россия Федерациясе Граждан кодексының 209 һәм 210 статьялары нигезләмәләре белән үзара бәйләнештә карала торган әлеге нигезләмәләр бина милекчесен үз мөлкәтен карап тоту җаваплылыгыннан азат итүне аңлатмый (2017 елның 28 февралендәге 461-О номерлы билгеләмә).

Моннан күренгәнчә, милекчеләрнең янәшәдәге территорияләрне карап тоту бурычы аларда турыдан-туры 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә барлыкка килә, шулай ук милекченең үзенә караган мөлкәтне карап тоту бурычын билгели торган, әгәр федераль законда башкача каралмаган булса, Россия Федерациясе Граждан кодексының 210 статьясына туры килә.

Күрсәтелгән законнар нигезендә мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъва белдерелә торган Кагыйдәләрдә физик һәм юридик затларга милек хокукындагы, башка төрле әйбер яисә йөкләмә хокукындагы җир кишәрлеге территориясен һәм аның янәшәсендәге территорияне, шулай ук биналарны, корылмаларны гамәлдәге законнарда каралган күләмдә карап тотуга һәм җыештыруга карата гомуми таләпләр билгеләнгән (9 пункт) һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерү чараларын гамәлгә ашыруда биналар (андагы бүлмәләр) һәм корылмалар милекчеләренең дә, шулай ук башка затларның да катнашу тәртибе каралган (206, 207 пунктлар), аларның һәркайсы өчен территорияләрне (җир кишәрлекләрен) җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен башкару буенча конкрет участокларның чикләре күрсәтелгән (207 пунктның 207.1-207.16 пунктчалары).

Шулай итеп, дәгъва белдерелә торган Кагыйдәләрнең шул исәптән шәһәр округы территориясен карап тоту буенча чаралар комплексы һәм аны төзекләндерүгә карата таләпләр булган нигезләмәләре үзенең юридик табигате буенча бары тик оештыру юнәлешенә ия һәм Казан шәһәре Думасы

тарафыннан үзенә бирелгән вәкаләтләр чикләрендә кабул ителгән. Шул ук вакытта Кагыйдәләрнең шикаять белдерелә торган нормалары федераль законнарның күрсәтелгән таләпләреннән аерылып торучы башка хокукый җайга салуны билгеләмиләр һәм үзлегеннән гражданнарның, шул исәптән мөрәҗәгать итүченең конституциячел хокукларын бозучы буларак карала алмыйлар. Димәк, күрсәтелгән нормаларның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәү мәсьәләсендә билгесезлек юк. Шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты белән үзара бәйләнештә 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты нигезендә гражданка Н.М. Маркина шикаяте карала алмый.

Шикаять эчтәлегеннән күренгәнчә, мөрәҗәгать итүче, Казан шәһәре Думасының 2006 елның 18 октябрендәге 4-12 номерлы карары белән расланган Казан шәһәрен төзекләндерү кагыйдәләренең карала торган нигезләмәләренең конституциячеллеген формаль рәвештә дәгъвалап, Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясында һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгәнчә, законлылыгын һәм нигезлелеген бәяләү Татарстан Республикасы Конституция суды компетенциясенә керми торган хокук куллану органнары карарлары белән килешмәүне белдерә.

Бәян ителгәннәрдән чыгып һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясының икенче өлешендәге 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Казан шәһәре Думасының 2006 елның 18 октябрендәге 4-12 номерлы карары белән расланган Казан шәһәрен төзекләндерү кагыйдәләренең аерым

нигезләмәләре белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Н.М. Маркина шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки ул «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының билгеләнгән таләпләре нигезендә мөмкин түгел, ә мөрәҗәгать итүче тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Н.М. Маркинага һәм Казан шәһәре Думасына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә һәм «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) басылып чыгарга тиеш.

№ 20-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды